

Результати епідеміологічного нагляду за кліщовими інфекційними хворобами на Тернопільщині.

Володимир Паничев

Державна установа «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»

Мета роботи

Оцінити епідеміологічні ризики щодо кліщових інфекційних хвороб на Тернопільщині, встановивши наявність та зараженість векторів передачі, їх чисельність та видовий склад джерел інфекції, наявність прогнотувальників, спектр патогенів, циркуляція яких підтримується у лісових біотопах трьох природно-географічних зон на урбанізованих територіях.

Актуальність кліщових інфекцій обумовлена:

1. Епідеміологічними аспектами:

- 1.1. Рівнями та динамікою захворюваності.
- 1.2. Територіальною поширеністю, збільшенням числа ензоотичних територій.
- 1.3. Необхідністю удосконалення епідеміологічного нагляду та реалізації його практичних завдань.
- 1.4. Наявністю професійних груп підвищеного епідеміологічного ризику, в т.ч. військовослужбовців.
- 1.5. Формуванням антропогенних осередків, зростаючими ризиками для міського населення.
- 1.6. Значною кількістю хвороб різної етіології, що передаються кліщами.

2. Клінічними особливостями:

- 2.1. Можливістю різних варіантів поєднання захворювань.
- 2.2. Поліморфізмом проявів, поліорганністю уражень, тяжкістю перебігу.
- 2.3. Загрозою хронізації патологічних процесів.
- 2.4. Наявністю значної кількості своєчасно не діагностованих випадків.

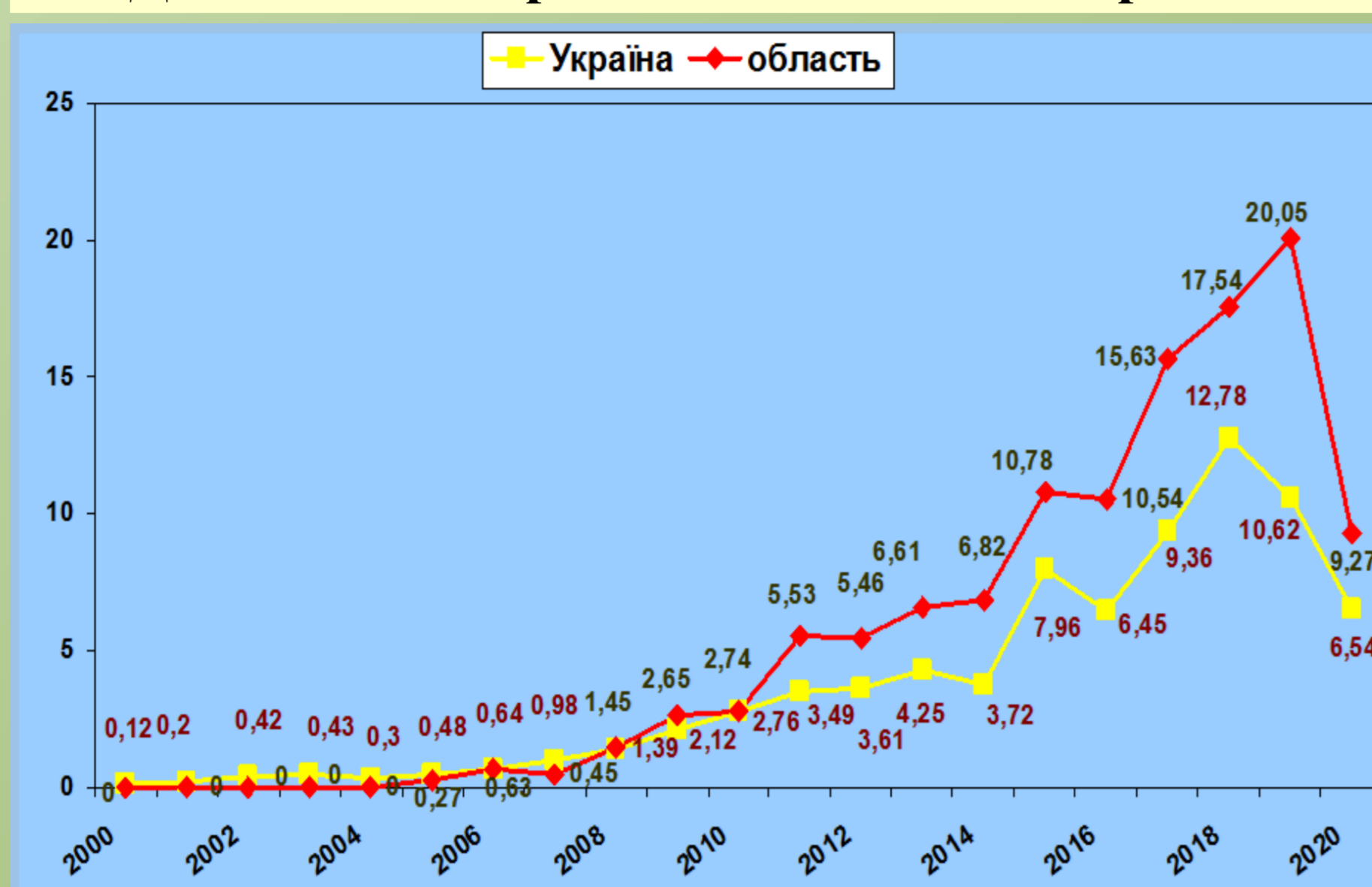
3. Необхідністю подальших наукових пошуків:

- 3.1. Напрацюванням об'єктивних даних для епідеміологічної оцінки ситуації на конкретній території.
- 3.2. Розробки критеріїв епідеміологічних ризиків.
- 3.3. Удосконалення диференціальної діагностики, в тому числі її лабораторної складової.
- 3.4. Запровадження нових способів, засобів, методик польових епідеміологічних досліджень.

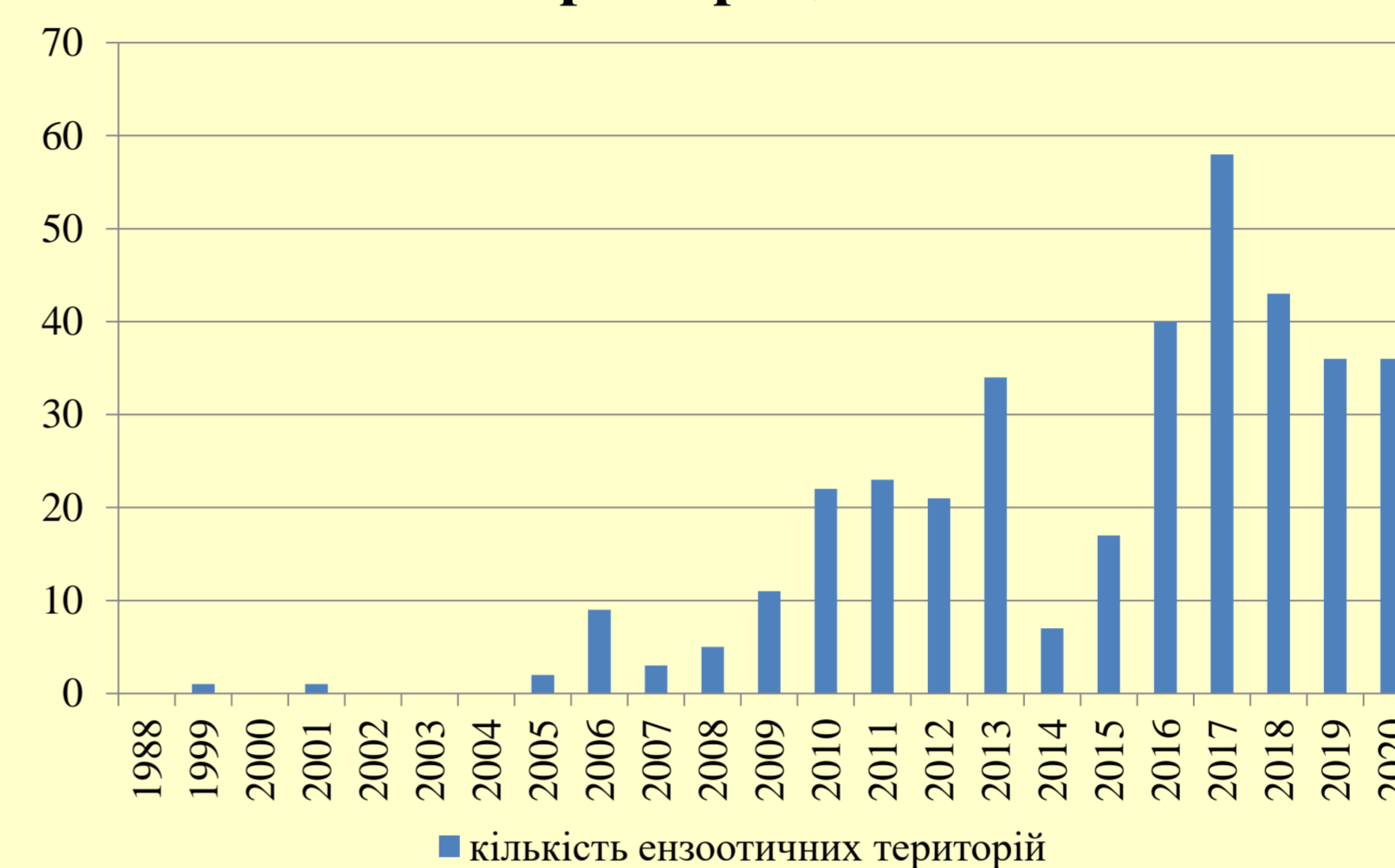
4. Практичними завданнями щодо:

- 4.1. Реалізації Концепції розвитку громадського здоров'я в частині посилення біологічної безпеки та біологічного захисту.
- 4.2. Визначення та паспортизації природних та антропогенних осередків хвороб.
- 4.3. Встановлення повного спектру патогенів на території.
- 4.4. Напрацювання пропозицій, рекомендацій для всіх зацікавлених органів влади, суб'єктів господарювання, медичних працівників, громадян щодо комплексу профілактичних та протиепідемічних заходів.

Динаміка захворюваності на Лайм - бореліоз

Кількість ензоотичних територій за роками їх реєстрації.

Висновки:

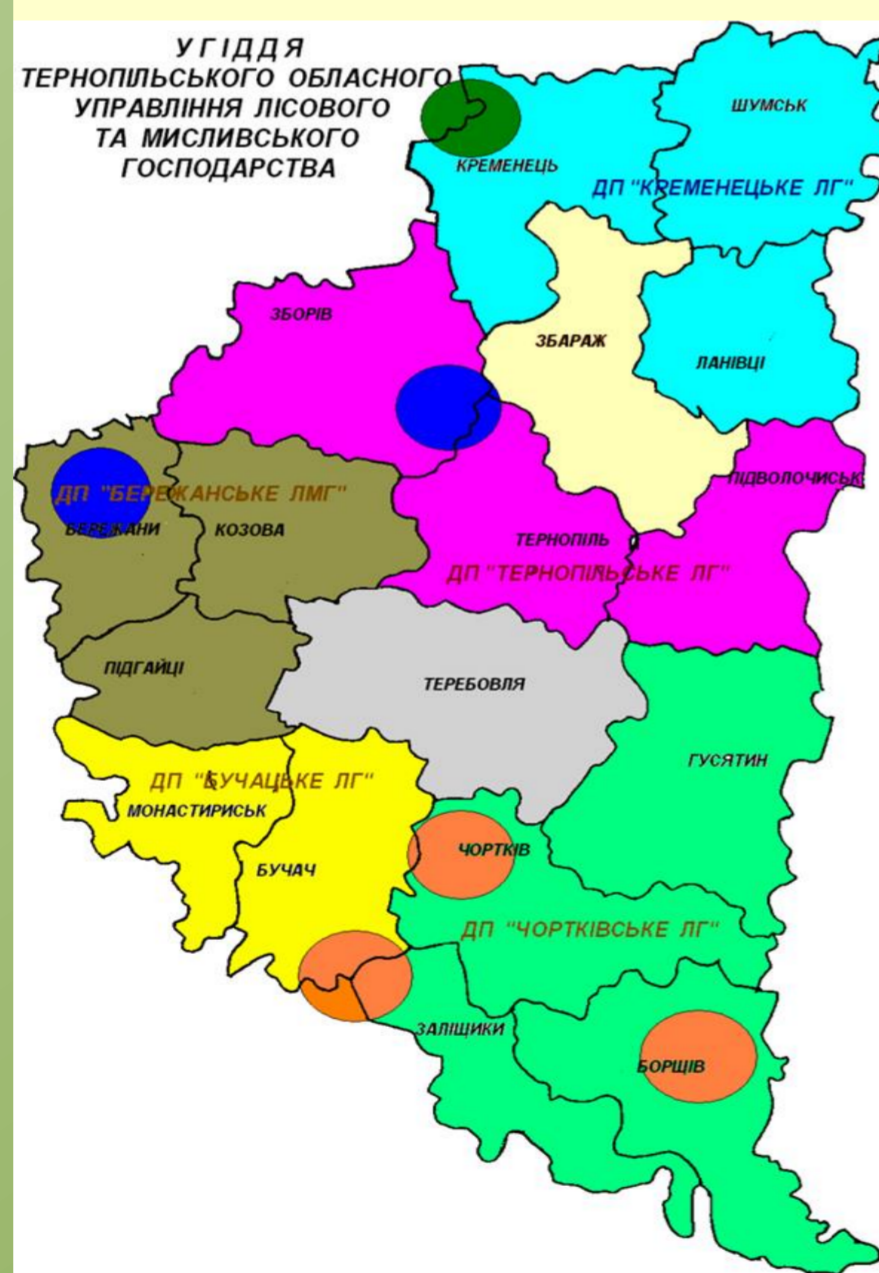
1. У Тернопільській області у трьох природно-географічних зонах наявні компоненти паразитарних систем зоонозних кліщових хвороб у їхніх природних та антропогенних осередках. Осередки є поєднаними, полівекторними, полігостальними, що забезпечує їхню стійкість.
2. Домінуючим вектором передачі є *I. ricinus*, участь *D. reticulatus* – незначна.
3. Прогнотувальниками кліщів та джерелами патогенів є, зокрема вісім видів мишуватих гризунів
4. У паразитарних системах підтримується циркуляція декількох патогенів: *B. burgdorferi* s. l., *B. miyamotoi*, *A. phagocytophilum*, *Babesia* sp..
5. Має місце коінфекція у кліщів, викликана одночасним зараженням двома та трьома патогенами.

Отже, на всій території області, як в природних угіддях так і на урбанізованих територіях, наявні епідеміологічні ризики зоонозних кліщових інфекційних захворювань, в. ч. ризики поєднаної інфекції.

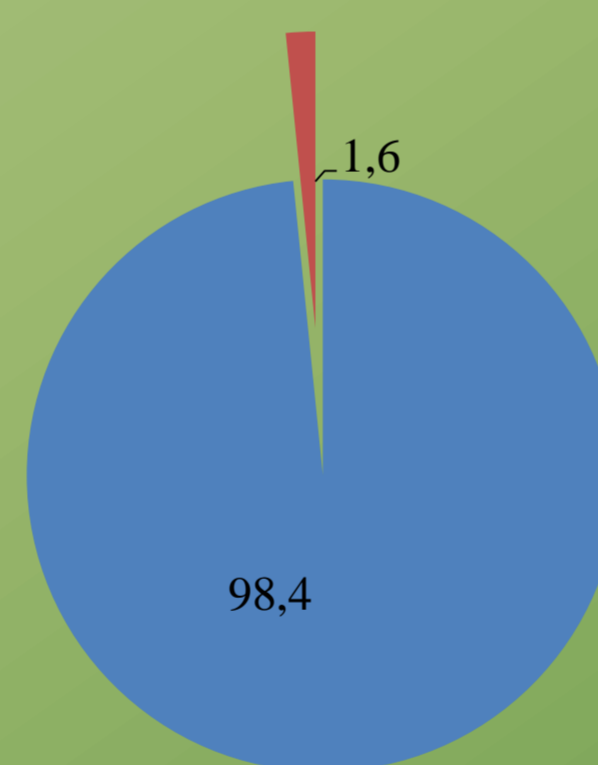
Суттєва різниця показників захворюваності та нападів кліщів на окремих територіях свідчить про незадовільну підготовку частини медичних працівників та низьку обізнаність населення.

Перспективи:

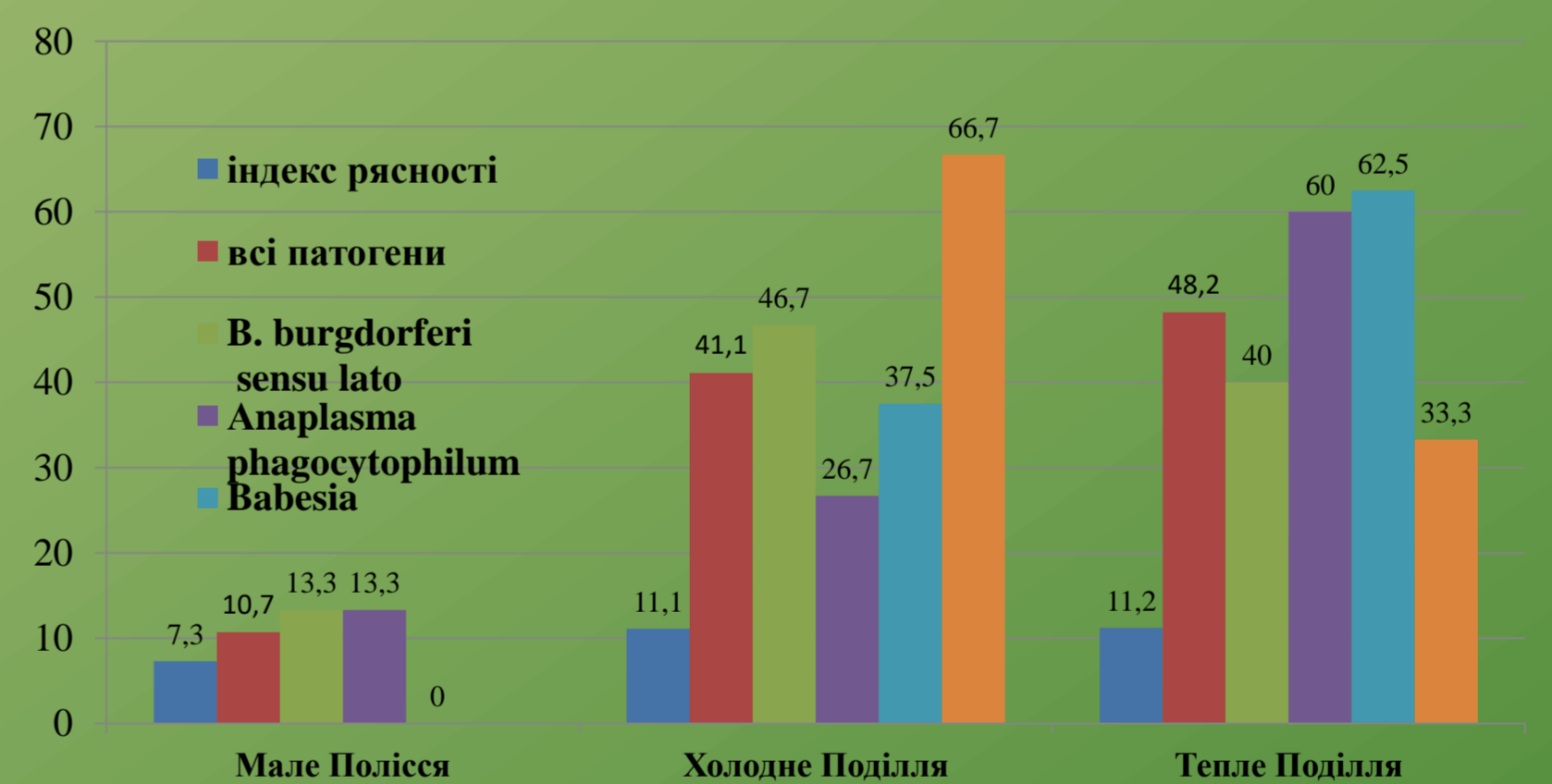
З метою комплексної оцінки ситуації та напрацювання практичних рекомендацій бажано продовжувати розпочаті дослідження поєднати отриманні та майбутні результати з результатами обстеження працівників лісового господарства. Це дасть можливість запобігти загрозі бореліозів та анаплазмозу у лісників, військових, туристів, місцевого населення.

Місця польових досліджень

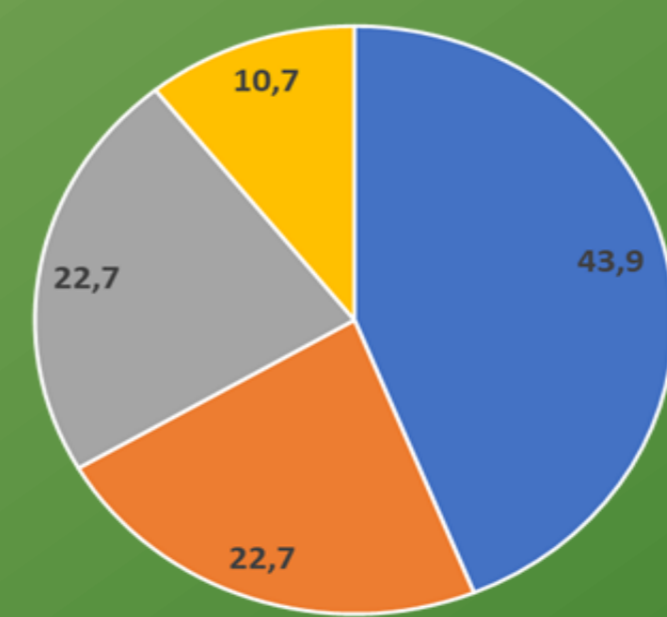
Питома вага досліджених кліщів (%)

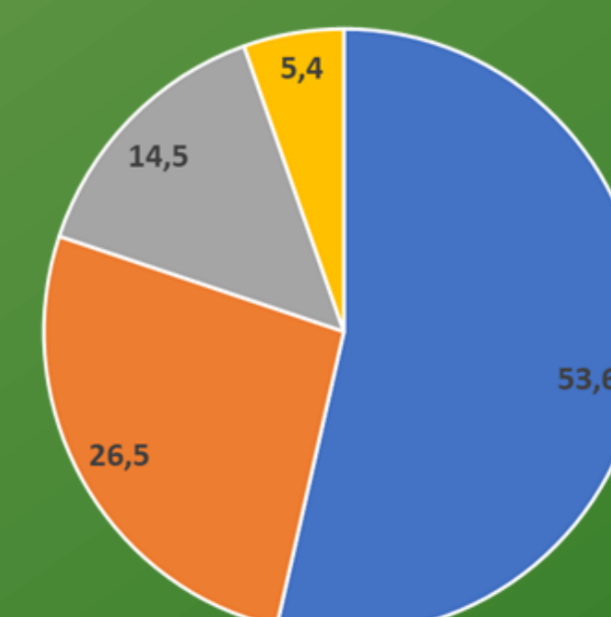
Порівняння індексів рясності кліщів та питомої ваги патогенних бактерій в числі виявлених в природно-географічних зонах Тернопільської області в 2017-2019 роках

Компоненти паразитарних систем кліщових інфекційних хвороб		
Патогенні мікроорганізми	Переносники (вектори передачі)	Прогнотувальники (мишуваті гризуни)
<i>B. burgdorferi</i> s.l. <i>B. miyamotoi</i> <i>A. phagocytophilum</i> <i>Babesia</i> sp.	<i>I. ricinus</i> <i>D. reticulatus</i>	<i>Sylvaeus flavicollis</i> <i>Sylvaeus sylvaticus</i> <i>Apodemus agrarius</i> <i>Micromys minutus</i> <i>Mikrotus arvalis sensu stricto</i> <i>Myodes glareolus</i> <i>Muskardinus avellanarius</i> <i>Sorex araneus</i>

парки м.Тернополя

лісові біотопи

Питома вага патогенів в структурі виділених